

'Slimme meid bevriest eicel op tijd'

Gynaecoloog Annelies Bos van het UMC Utrecht geeft een consult aan een cliënt.

raymond rutting

UTRECHT

Mathilde (33) laat haar eicellen invriezen zodat ze later nog kinderen kan krijgen. 'Ik beseftte dat er een einddatum aan mijn vruchtbaarheid zit.'

Reportage

IRIS KOPPE

Op het bureau van Annelies Bos staat een aantal vrolijk gekleurde geboortekaartjes. De gynaecoloog van de afdeling voortplantingsgeneeskunde van het UMC Utrecht heeft er nog meer, veel meer, maar die passen niet allemaal naast de computer. De kaartjes zijn van vrouwen die hun eicellen lieten invriezen, maar ze uiteindelijk toch niet nodig hadden. 'Die kwamen in de tussentijd hun partner tegen', glimlacht Bos.

Het is eind van de middag en Bos maakt zich op voor haar laatste consult. De 33-jarige Mathilde uit Hilversum komt haar eerste 'oogstsessie' plannen. Er moeten afspraken gemaakt worden over de hormoonbehandelingen en de puncties. Waar voorheen alleen eicellen werden ingevroren van vrouwen die vanwege de behandeling van een ernstige ziekte mogelijk onvruchtbaar werden, groeit nu de trend social freezing: het invriezen van eicellen om niet-medische redenen.

Het kan bij 13 ziekenhuizen in Nederland waar ze ook ivf doen en overall neemt het aantal vrouwen dat op consult komt toe. 'Het hoeft niet meer met een 'medische indicatie', maar kan sinds 2011 met een 'sociale indicatie', zegt Bos, die sinds dat moment meer dan 150 cliënten in haar behandelkamer zag langskomen. 'Social freezing doen de meeste vrouwen omdat ze geen partner hebben en een enkeling omwille van een carrière. Ik zie vrouwen met prille relaties, of die net uit een burn-out zijn, het allemaal even niet weten of nog in het buitenland willen werken of studeren.'

Nieuw is dat het invriezen steeds vroeger gebeurt. Bos: 'Waar de gemiddelde leeftijd van vrouwen die ik op consult kreeg in 2012 op 39-40 jaar lag, zie ik nu meer vrouwen van rond de 34. Zowel de leeftijd waarop vrouwen zich laten informeren over social freezing als een behandeltraject ingaan, is gedaald.'

Onrust

Voor Mathilde (33) - die inmiddels de kamer is ingekomen - was het een combinatie van factoren om zich aan te melden bij het UMC Utrecht. Afgelopen zomer begon de onrust. 'Ineens realiseerde ik me dat er een einddatum aan mijn vruchtbaarheid zat', vertelt ze. 'Ik ben onlangs gepromoveerd, heb altijd gestudeerd en weinig tijd voor mijn privéleven gehad. Misschien heb ik daarom nu ook geen partner. Maar die kinderwens - en dat ik daar iets mee wilde - begon ik steeds nadrukkelijker te voelen.'

Het feit dat ze in de onderzoekswereld werkzaam was, van tijdelijk contract naar tijdelijk contract hopte, hielp bepaald niet mee om de onrust te temperen. 'Daarnaast woon ik nu in een studio in het centrum van Utrecht, met andere jonge mensen. Dat vind ik

geen plek om een kind te krijgen.'

De paniek nestelde zich in de zomer in haar borst. 'Ik wist opeens ook niet zeker meer of ik überhaupt kinderen wilde, het enige waar ik naar verlangde was psychische rust. Ik wilde uitstel. Dat heb ik nu gevonden.'

Gynaecologe Bos ziet veel tijdstress onder de vrouwen die ze bij zich krijgt. 'Het probleem is dat we als vrouwen veel te laat kinderen krijgen. En als je pas na je 40ste begint na te denken over het invriezen van eicellen, dan kun je ook te laat zijn. Onder je 36ste is het beste. 'Een slimme meid, vriest haar eicellen op tijd', zeg ik altijd maar.'

De gemiddelde leeftijd waarop vrouwen in Nederland hun eerste kind krijgen is in 2017 opgelopen naar 29,8 jaar, blijkt uit cijfers van het CBS die vandaag zijn verschenen. Vooral door het lage geboortecijfer bij vrouwen onder de dertig jaar is het aantal geboren baby's met 169 duizend opnieuw laag. Het uitstel van het moederschap is hiervan een van de oorzaken.

Dat er discussie is over social freezing begrijpt Bos wel. '2011 was een kantelpunt. Moeten we oude moeders willen? Maar we worden allemaal ouder, dus we kunnen ook langer moeder zijn voor ons kind. Daarom is die grens van 46 jaar voor het terugplaatsen van embryo's vorig jaar losgelaten. Die ligt nu op 50.'

Uit een rondvraag onder tientallen vrouwen die geïnteresseerd zijn in social freezing en een voorlichtingsavond bezochten, blijkt dat huisartsen niet altijd op de hoogte zijn van de mogelijkheden tot invriezen. Of hier afkeurend tegenover staan. Iets wat Bos ook regelmatig hoort.

'Ik hoor van vrouwen dat ze soms

met moeite een doorverwijzing krijgen. Of ze hebben een huisarts die er nauwelijks iets over weet of hen beweegt niet voor deze optie te kiezen.'

Zonde, vindt Bos, want hoe eerder een vrouw begint met oriënteren, des te beter. Gynaecologen kunnen de eicelvoorraad van een vrouw inschatten en op basis daarvan advies geven. Ontdooien heeft Bos nog niet hoeven doen. Van de 150 vrouwen op consult zag ze nog niemand terug. 'De meesten vonden een partner en zagen zo hun kinderwens in vervulling gaan. Van anderen weet ik het niet. We doen dit pas vijf jaar, dus het zou kunnen dat ik ze ergens de komende jaren ga zien.'

Niet goedkoop

In tegenstelling tot medisch invriezen - waarbij in veel gevallen de verzekeraar de kosten dekt - is social freezing niet goedkoop. Voor het oogsten van 20 à 25 eicellen heb je ongeveer drie behandelingen nodig. En die kosten per keer zo'n 4.000 euro. 'Voor 12.000 euro heb je dan dus kans op gemiddeld één kind,' zegt Bos. 'Maar dit betekent niet dat het per se een rijkeluisoptie is. Er zijn ook vrouwen die lang sparen of het bedrag in etappes betalen.'

Mathilde heeft het bedrag er graag voor over. 'Ik heb nu eenmaal eicellen en dan wil ik daar ook wat mee doen. Ook als ik zelf uiteindelijk geen kinderen wil, dan kan ik mijn eicellen schenken aan iemand anders. Dat geeft me een goed gevoel.'

Na het gesprek van vandaag weet Mathilde dat ze waarschijnlijk 'twee oogsten' zal moeten doen om aan genoeg eicellen te komen. Dat zal zo'n 8.000 euro gaan kosten. 'Dat geld kan ik ook aan een auto, een huis of een paar vakanties besteden, maar dan doe ik liever dit.'

Mathilde wil vanwege privacy-redenen niet met haar volledige naam in de krant.